

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Lissabonin toimintaohjelma ja sisämarkkinat”

(oma-aloitteinen lausunto)

(2010/C 347/02)

Esittelijä: **Edwin CALLEJA**

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 26. helmikuuta 2009 työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla antaa oma-aloitteisen lausunnon aiheesta

Lissabonin toimintaohjelma ja sisämarkkinat.

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 1. helmikuuta 2010.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 17.–18. helmikuuta 2010 pitämässään 460. täysistunnossa (helmikuun 17. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin ääniä 184 puolesta ja 16 vastaan 34:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Lissabonin strategian tavoitteena on, että EU:sta tulee vuoden 2010 mennessä maailman dynaamisin ja kilpailukykyisin osaamistalous, joka pystyy ylläpitämään kestäväää talouskasvua ja luomaan uusia ja entistä parempia työpaikkoja sekä parantamaan sosiaalista koheesiota ja ympäristönäkökohtien huomioon ottamista. Strategiaa tarkistettiin vuonna 2005. Jäsenvaltioiden hallitukset ovat sitoutuneet omiin kansallisiin uudistusohjelmiinsa ja tarkastelevat vuosittain, miten kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa on edistytty. Vaikka tavoitteisiin ei päästä vuoden 2010 määräaikaan mennessä, hallintotavan parantaminen unionitasolla edistänee tarvittavien lyhyen aikavälin toimien toteuttamista. Lissabonin strategiaa olisikin jo pitänyt tarkistaa uudestaan. Neuvosto aikoo kuitenkin omistaa kevätkokouksensa asiaa koskevien päätösten tekemiselle. Komission asiakirja ”Tulevaa EU 2020 -strategiaa koskeva kuuleminen” ⁽¹⁾ antaa päätöksenteolle hyvän pohjan.

1.1.1 ETSK kehottaa Euroopan komissiota ja jäsenvaltioita toteuttamaan tarvittavat tärkeät ja määrätietoiset toimet yhtenäismarkkinoiden loppuun saattamiseksi siten, että samalla noudatetaan ja kehitetään taloutta koskevia sekä sosiaalisia ja ympäristövaatimuksia. ETSK korostaa, että Lissabonin strategian ja yhtenäismarkkinoiden välillä on luontainen yhteys, vaikka niiden hallinnointimalleissa on eroja. Dynaamiset yhtenäismarkkinat tukevat EU 2020 -strategian onnistumista.

1.2 ETSK kehottaa jäsenvaltioita muuttamaan strategiaansa ja asenteitaan yhtenäismarkkinasääntöjä kohtaan ja toivoo seuraavia parannuksia:

— **Sääntöjen parantaminen.** On olennaisen tärkeää, että sääntely on nykyistä avoimempaa ja yksiselitteisempää ja toteutettavissa aiempaa paremmin niin, että kustannukset ovat pienet eikä yritysten ja kansalaisten aikaa hukata. Näitä periaatteita on syytä noudattaa rajatylittävän toiminnan helpottamiseksi. Samaan aikaan on täysin selvää, että rahoitusmarkkinoiden ongelmat, tarve siirtyä entistä

vihreämpään talouteen sekä tarve vahvistaa teollisuus- ja palvelualoja väestörakenteen muutoksen huomioimiseksi vaativat uudenlaista lähestymistapaa. Sääntöjen parantaminen ei automaattisesti merkitse sääntöjen karsimista tai markkinasääntelyn purkamista, vaan sääntöjä parantamalla on luotava olosuhteet, jotka edistävät protektionististen asenteiden kitkemistä ja helpottavat sellaisten kilpailevien järjestelmien torjuntaa, joissa joillekin jäsenvaltioille annetaan perusteetomia etuja. Sääntelyssä on otettava huomioon taloudelliset ja sosiaaliset olosuhteet, ja samalla on luotava yrityksille tasapuoliset toimintaedellytykset, vahvistettava koheesiota, varmistettava sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja edistettävä talous- ja henkilöresurssien vapaata liikkuvuutta.

— **Täytäntöönpanon parantaminen.** Säännöt olisi saatettava kaikissa jäsenvaltioissa voimaan yhdenmukaisesti siten, että niitä tulkitaan yhdellä yhtenäisellä tavalla ja poikkeuksia on mahdollisimman vähän. Yhdenmukaistamattomilla aloilla on parannettava vastavuoroista tunnustamista.

— **Valvonnan parantaminen.** Euroopan komission toimivaltaa sisämarkkinoiden valvojana olisi vahvistettava. Valvonnan ja täytäntöönpanon koordinoitua voitaisiin parantaa luomalla kuhunkin jäsenvaltioon yksi toimivaltainen taho, joka olisi vastuussa Euroopan komissiolle yhtenäismarkkinasääntöjen yhtenäisestä soveltamisesta.

— **Rajatylittävän yhteistyön ja tiedotuksen lisääminen sekä nykyistä nopeammat valitusten käsittelymenettelyt.** Jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten keskinäistä luottamusta ja ymmärrystä on rakennettava vahvistamalla niiden välisiä yhteistyösuhteita. Yhteistyön tulisi pohjautua komission jo luomiin verkostoihin, mikäli ne otetaan kaikissa jäsenvaltioissa käyttöön, jotta kansalaisia voidaan suojella ja heille voidaan välttää tietoa. Täysin toimiva verkosto mahdollistaa tehokkaan valvonnan ja vähentää jyrkästi sellaisten tavaroiden tuontia kolmansista maista, jotka eivät vastaa EU:n vaatimuksia. Tämä parantaa tuotteiden laatua ja lisää kuluttajien turvallisuutta sekä takaa EU:n teollisuudelle tasapuoliset toimintaedellytykset.

⁽¹⁾ KOM(2009) 647 lopullinen, 24.11.2009.

— **Kansalaisten oikeusuojan vahvistaminen.** Yhtenäismarkkinasääntöjen oikeudellinen toimeenpano paranee, jos jäsenvaltioiden tuomareilla on mahdollisuus asianmukaiseen koulutukseen eurooppaoikeuden alalla. Työmarkkinaosapuolet tarkastelevat parhaillaan eri vaihtoehtoja ratkaisuksi, joilla voidaan poistaa jännitteitä yhtäältä sisämarkkinavapauksien ja toisaalta perusoikeuksien väliltä. On määriteltävä selkeät periaatteet, jotta yhtenäismarkkinoiden neljä vapautta eivät olisi ristiriidassa työntekijöiden kollektiivisten oikeuksien kanssa.

— **Yhtenäismarkkinoiden seurannan jatkaminen ja tehostaminen.** Seurannan odotetaan tuottavan tulokseksi parhaita toimintatapoja entistä paremman sääntelyn ja politiikan suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi. Kyse on pragmaattisista toimintatavoista, joilla puututaan tiettyihin kysymyksiin jäsenvaltio- ja markkinatasolla. Seurannan yhteydessä olisi myös tutkittava esteitä, joiden on ilmoitettu haittaavan kaupankäyntiä yhtenäismarkkinoilla ⁽²⁾, ja käytävä niihin käsiksi.

— **Yhtenäismarkkinakysymysten asettaminen etusijalle.** EU:n lähivuosien painopisteitä olisi tarkistettava, sillä ratkaisemattomat yhtenäismarkkinakysymykset saattavat vaikeuttaa Lissabonin tavoitteiden saavuttamista.

— Erityisesti on tärkeää, että palveludirektiivi pannaan kaikissa jäsenvaltioissa täytäntöön täysin yhtenäismarkkinoiden hengen ja sääntöjen mukaisesti. Keskeinen ongelma tässä yhteydessä on se, että muutamien viime laajentumiskierroksella EU:hun liittyneiden jäsenvaltioiden työntekijät eivät vielä kukaan voi liikkua unionissa vapaasti. Työntekijöiden lähettämistä annetun direktiivin tavoitteen saavuttaminen, eli yritysten välinen rehti kilpailu, työntekijöiden oikeuksien kunnioittaminen ja sosiaalisen polkumyynnin torjunta, edellyttää säädösten asianmukaisen soveltamisen tehokasta valvontaa.

— Yksi yhtenäismarkkinoiden ja EU:n ongelmista on, että palloista ja työoloista on tullut kilpailutekijä. Työmarkkinastandardien turvaamisen merkitys tulee korostumaan, ja niiden tulee olla osa uutta EU 2020 -strategiaa.

— Yhtenäismarkkinat edistävät pitkiä kuljetuksia, mikä on ristiriidassa ympäristöpolitiikkaan ja kestäväan kehitykseen kohdistuvien odotusten kanssa.

— ETSK tukee ympäristöneuvoston päätelmiä ⁽³⁾, ja komitealla on ollut tilaisuus antaa asiasta oma lausuntonsa ⁽⁴⁾, jossa korostetaan tarvetta sisällyttää ulkoiset kustannukset hintoihin oikean hinnoittelun varmistamiseksi ja otetaan huomioon toiminnan laiminlyönnistä aiheutuvat kustannukset ja ekosysteemipalveluiden arvo.

⁽²⁾ Ks. ETSK:n yhtenäismarkkinoiden seurantaryhmän tutkimuksessa esitetty yleiskatsaus yhtenäismarkkinoiden toimintaa edelleen haittaavista esteistä, http://www.eesc.europa.eu/smo/news/index_en.asp.

⁽³⁾ 14891/09, 23.10.2009.

⁽⁴⁾ EUVL C 317, 23.12.2009, s. 80.

1.3 **EU 2020 -strategian onnistuminen edellyttää tehokkaasti toimivia yhtenäismarkkinoita.** Lissabonin prosessin seuraavan tarkistuksen yhteydessä EU:n on edettävä rohkeasti kohti maailmanlaajuista johtoasemaa taloudellisessa ja sosiaalisessa kehityksessä. Tähän olisi pyrittävä hyödyntämällä erilaisia taloudellisia kilpailuetuja, joita unionin eri alueilla on tehokkailla ja moitteettomasti toimivilla yhtenäismarkkinoilla.

1.4 **EU 2020 -strategialla on puututtava seuraaviin kiireellisiin kysymyksiin:**

— Elvytysuunnitelma on pantava täytäntöön, jotta EU toipuu taantumasta ja jotta jäsenvaltiot voivat saavuttaa jo hyväksytyt päämäärät ja tavoitteet. Strategialla on tuettava muutoksia, joita tarvitaan teollisuuden ohjaamiseksi toimimaan entistä ympäristöystävällisemmin sekä samalla kuluttajatotumusten muuttamiseksi vihreää taloutta tukeviksi.

— On yksilöitävä käytännön toimia ja kehitettävä suuntaviivoja ekotehokkuuden parantamiseksi sekä laadittava kuluvan vuoden aikana kokonaisvaltainen strategia ja toimintasuunnitelma ekoinnovoinnin edistämiseksi, unohtamatta tulevaa eurooppalaista innovointisuunnitelmaa alan kilpailukykyisen ja yhdenmukaistettujen sisämarkkinoiden luomiseksi.

— On kehitettävä todellinen irtautumisstrategia valtion toimenpiteiden lopettamiseksi pankki-, vakuutus- ja rahoitusaloilla. Samalla on vahvistettava valvontaa ja sääntelyä. Tähän tulisi kuulua strateginen lähestymistapa valtion osallistumisen asteittaiseksi vähentämiseksi siten, että rahoitusala säilytetään elinkeelpoisen ja sen tehokkuudesta pyritään huolehtimaan, julkisen velan taakkaa kevennetään ja rahoitustoiminnan panos talouden vakauteen ja kasvuun varmistetaan.

— On kiinnitettävä yhä enemmän huomiota tarvittaviin rakennemuutoksiin, joissa otetaan huomioon väestörakenteen muutokset ja niiden vaikutukset. On ryhdyttävä konkreettisiin toimiin eurooppalaisia pk-yrityksiä tukevan aloitteen (*Small Business Act*) täytäntöön panemiseksi jäsenvaltioissa.

1.5 **EU:n laajentumista koskeva strategia.** EU:n tulisi vastaisuudessa laajentua vain siinä tapauksessa, että uudet tulokkaat onnistuvat etukäteen lähentämään lainsäädäntönsä yhteisön sääntöön vaatimustenmukaisesti ja täyttämään kaikki hyvän hallintotavan, oikeusvaltioperiaatteen ja kestäväan talouden kriteerit.

1.6 **Selviytyminen finanssikriisistä**

— Koska finanssikriisi on järkyttänyt taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen perustaa, se on ratkaistava mahdollisimman juoheasti ja pikaisesti. Yritystoiminnan rahoittaminen sekä tutkimus- ja kehitysinvestointeihin kannustaminen on ratkaisevan tärkeää, jos nykyinen työllisyystaso ja taloudellinen hyvinvointi on tarkoitus turvata.

- Olennainen osa kriisin ratkaisua on palauttaa luottamus Euroopan rahoitussektoriin. Tämä edellyttää julkisen valvonnan sekä sääntelyn perusteellista tarkistamista. Sääntelyä on tiukennettava, jotta se pysyy rahoitusmarkkinoiden maailmanlaajuisen ulottuvuuden ja toiminnan asettamien vaatimusten tasalla. Lisäksi sitovien rahoitusmarkkinasääntöjen ja finanssivalvonnan koordinointi maailmanlaajuisesti on erittäin suotavaa, sillä maakohtaisten finanssikriisien seurauksena vaikutukset ovat tuntuvia ja leviävät nopeasti maailmassa, jossa keskinäinen riippuvuus on yhä voimakkaampaa.
- Jäsenvaltioiden olisi tuettava Euroopan keskuspankin (EKP) lähestymistapaa, jossa otetaan hintavakauden ohella huomioon myös talous- ja työllisyysnäkökulmat sekä velvoite seurata jatkuvasti euroalueen taloutta ja antaa suosituksia talous- ja rahoitusasioiden neuvostolle. On myös tarpeen pohtia uudestaan euroryhmän toimivaltaa ja tehokkuutta sekä sen roolia euroalueen rahapolitiikan määrittelyssä.
- Jotta talous- ja finanssikriisi ei pääse pahentamaan työllisyys- eikä sosiaalista tilannetta enää enempää, jäsenvaltio- ja unionitasolla on syytä ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimiin sosiaalisten toimenpiteiden mukauttamiseksi vallitseviin olosuhteisiin. Tämä on kuitenkin pyrittävä tekemään niin, että sosiaaliturvaa ja työntekijöiden ostovoimaa ei heikennetä ja yhteenkuuluvuus sisämarkkinoilla säilyy. Lisäksi on pidettävä mielessä sosiaalijärjestelmien kestävyys ja terveen finanssipolitiikan tarve. Samanaikaisesti on talouden elpymistä silmällä pitäen vakautettava työmarkkinoita toteuttamalla työntekijöiden koulutukseen liittyviä tehokkaita ja kattavia lisätoimia sekä osaamisperusteiseen jatkokoulutukseen liittyviä täytäntöönpanotoimia. Tämän pitäisi lisätä tuottavia ja nykyistä laadukkaampia työpaikkoja.
- Tarvitaan aiempaa parempia välineitä sosiaali-, talous- ja ympäristöasioissa saavutetun edistyksen arvioimiseksi. Bkt:n lisäksi on syytä kehittää muita indikaattoreita, jotta kestävä kehityksen ja hyvinvoinnin edistymisestä saadaan nykyistä parempi käsitys.

1.7 Euroopan aseman parantaminen maailmanmarkkinoilla

1.7.1 Euroopan unionin on parannettava kansainvälistä asemaansa. Tavoite voidaan saavuttaa ratkaisemalla sisäiset taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristöongelmat sekä vahvistamalla Euroopan integraatiota ja kansainvälistä yhteistyötä.

1.7.2 EU:n teollisuutta olisi kannustettava teknologiavaltaisille aloille, jotka ovat strategisilta lähestymistavoiltaan lähtökohtaisesti ilmastomyötäisiä. Tämä asettaa EU:n johtavaan kilpailuasemaan, mikä lisää ulkomaankauppaa ja luo ympäristöystävällisiä työpaikkoja ja takaa tavoitteenmukaisesti talouden kestävyyspitkällä aikavälillä.

1.7.3 Tällaisen tasapainon saavuttaminen edellyttää innovatiivista ajattelua, jotta sosiaalinen kehitys ja edistyminen ympäristöasioissa voivat parantaa kilpailukykyä.

1.7.4 Taloudellisten ja lainsäädännöllisten esteiden karsimisen pitäisi jatkossakin edistää huomattavasti yhtenäismarkkinoiden sisäistä integraatiota ja vaikuttaa yleisesti Euroopan kilpailukykyyn parantumiseen.⁽⁵⁾ Työmarkkinaosapuolten ja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan aktiivisempi osallistuminen uuteen EU 2020 -strategiaan auttaa nopeuttamaan edistystä.

1.7.5 Maailmanlaajuisen ulottuvuuden vuoksi yhteisiä ponnisteluja tarvitaan lisää. Kunkin jäsenvaltion tulisi huolehtia omasta kansallisesta toimintaohjelmastaan ja tehdä samalla yhteistyötä muiden kanssa yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Näihin tulisi kuulua seuraavaa:

- sitoumus omaksua vahva rooli maailmassa ja ottaa samalla huomioon painopisteen siirtyminen kohti Aasiaa ja nopeasti kehittyvän talouden maita
- strateginen energiapolitiikka, jota tuetaan EU:n ja muiden maiden kahdenvälisten sopimuksin, ja uuden vähähiilisen, älykkään ja hajautetun energiainfrastruktuurin kehittäminen
- EU:n tulisi vaatia kauppakumppaneitaan liittymään YK:n ja sen erityisjärjestöjen, kuten ILO:n, sekä muiden kansainvälisten elinten keskeisiin kansainvälisiin sopimuksiin ja yleissopimuksiin, joissa asetetaan ympäristöä ja työntekijöiden oikeuksia koskevia normeja (mm. sama palkka samasta työstä ja lapsityövoiman käytön kieltö), ja edellyttää, että kumppanit noudattavat niitä.

2. Johdanto

2.1 Lissabonin tavoitteet

2.1.1 Käynnistäessään Lissabonin toimintaohjelman kevään 2000 Eurooppa-neuvosto asetti EU:lle strategisen tavoitteen kehittyä vuoteen 2010 mennessä maailman dynaamisimmaksi ja kilpailukykyisimmäksi osaamistaloudeksi, joka pystyy ylläpitämään kestävää talouskasvua ja luomaan lisää ja entistä parempia työpaikkoja sekä parantamaan sosiaalista koheesiota ja ympäristönäkökohtien huomioon ottamista. Lisäksi EU piti kiinni sitoumuksestaan mukauttaa useita olemassa olevia politiikkojaan, toimielinjärjestelyjään ja rahoitusvälineitään strategisten painopisteidensä mukaisesti. ETSK on korostanut Lissabonin strategian tärkeää merkitystä ja katsonut, että strategia on erittäin hyödyllinen pyrittäessä pitämään yllä yhtenäismarkkinoita vahvistavien ja niiden kehitystä ja vakauttamista edistävien uudistusten vauhtia.⁽⁶⁾ Tavara-, palvelu-, työ- ja pääomamarkkinoilla toteutettavien uudistusten odotetaan edistävän täysin toimivien ja tehokkaiden yhtenäismarkkinoiden saavuttamista ja integroivan jäsenvaltiot vuoden 2010 jälkeen yhä tiiviimmäksi talousalueeksi, joka on entistä kilpailukykyisempi ja lähempänä Lissabonin toimintaohjelman päämääriä ja joka samalla takaa kestävä kehityksen taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristöpilarin keskinäisen tasapainon.

⁽⁵⁾ EUVL C 277, 17.11.2009, s. 6.

⁽⁶⁾ EUVL C 77, 31.3.2009, s. 15.

2.2 Lissabonin toimintaohjelman toinen vaihe

2.2.1 Toinen vaihe alkoi Lissabonin strategian väliarvioinnista vuonna 2005, kun kukin jäsenvaltio otti vastuun kansallisen tason täytäntöönpanosta. Painopisteitä oli määrä selkiyttää, ja uusia poliittisia välineitä ja rahoitusvälineitä otettiin käyttöön. Talous- ja työllisyyspolitiikkaa varten hyväksyttiin uudet yhdenmetyt suuntaviivat, jotka oli määrä sisällyttää kansallisiin uudistusohjelmiin.

2.3 Lissabonin toimintaohjelma vuoden 2010 jälkeen

2.3.1 Maaliskuussa 2008 kokoontunut Eurooppa-neuvosto antoi tehtäväksi aloittaa pohdinnat siitä, millainen Lissabonin strategian tulevaisuus on vuoden 2010 jälkeen. Pohdinnoissa tulee keskittyä seuraaviin näkökohtiin:

- investoiminen henkiseen pääomaan ja työmarkkinoiden modernisoiminen
- liiketoimintapotentiaalin vapauttaminen
- panostaminen osaamiseen ja innovointiin
- ilmastonmuutos, energiakysymykset ja niihin liittyvät infrastruktuuri-investoinnit.

2.4 Eurooppa finanssikriisin kourissa

2.4.1 Euroopan unioni on keskellä maailmanlaajuisia finanssikriisiä, joka alkoi Yhdysvalloista mutta joka on nyt äitynyt pandemian kaltaiseksi. Se on levinnyt maailmantalouteen ja vaikeuttaa investointeja, vie yrityksiltä niiden kipeästi tarvitsemia luottomahdollisuuksia ja vähentää maailmankauppaa tavalla, jota ei ole nähty sitten toisen maailmansodan. Työpaikkojen menetysten ja työntekijöiden ostovoiman vähenemisen kaltaiset sosiaaliset seuraukset ovat saavuttamassa hälyttäviä mittasuhteita kaikkialla unionissa, eikä välittömästi elpymisestä näytä olevan merkkejä. Euroopan keskuspankki on tähän mennessä toteuttanut toimia suojataksaan euroa inflaatiolta ja deflaatiolta. Jäsenvaltioiden olisikin tuettava Euroopan keskuspankin lähestymistavan laajentamista siten, että siinä otetaan hintavakauden ohella huomioon talous- ja työllisyysnäkökohdat ja EKP:lle annetaan tehtäväksi myös seurata jatkuvasti euroalueen taloutta ja antaa suosituksia talous- ja rahoitusasioiden neuvostolle. Jäsenvaltioiden olisi niin ikään tarkasteltava uudestaan euroryhmän toimivaltaa ja tehokkuutta sekä sen roolia euroalueen rahapolitiikan määrittelyssä. Rahoitusmarkkinoiden avaaminen oli myönteinen askel, mutta julkinen valvonta ja sääntely eivät ole pysyneet rahoitusmarkkinoiden maailmanlaajuisen ulottuvuuden asettamien vaatimusten tasalla. Näihin lisähaasteisiin EU:n on vastattava, ja ne on voitettava tarkistamalla ja tiukentamalla sääntelyä.

2.5 Takaisku yhtenäismarkkinoille ja Lissabonin toimintaohjelmalle

2.5.1 Globalisaation haasteet. EU:ssa vallitsevan tilanteen vuoksi on selvää, että yhtenäismarkkinoihin ja Lissabonin toimintaohjelmaan kohdistuvat vaikutukset ovat vakavia. Globalisaatio ja sen haasteet ovat edessä vielä kriisin päätyttyäkin. Näin ollen EU:n on parannettava kansainvälistä asemaansa etenemällä sisäisten taloudellisten, sosiaalisten ja ympäristöongelmiensa ratkaisemisessa

sekä vahvistamalla Euroopan integraatiota ja kansainvälistä yhteistyötä. Jotta strategia olisi tehokas ja vastaisi Lissabonin toimintaohjelman tarkistettuja painopisteitä, kehityksen taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristönäkökohdat on saatava tasapainoon.

2.5.2 Sosiaalinen yhteenkuuluvuus

2.5.2.1 Kun Lissabonin strategia käynnistettiin vuonna 2000, sosiaalinen yhteenkuuluvuus oli – ja on edelleen – tärkeä kysymys. Jäsenvaltioissa tai niiden kesken ei kuitenkaan ole edistytty toivotulla tavalla köyhyyden torjunnassa ja eriarvoisuutta aiheuttavien kysymysten ratkaisemisessa. Köyhyys ja eriarvoisuus lukeutuvat edelleen Euroopan suurimpien ongelmien joukkoon. Lissabonin strategiaa tarkistettaessa köyhyys ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus on otettava entistä vakavammin huomioon asettamalla taloudelliselle ja sosiaaliselle kehitykselle entistä kunnianhimoisempia tavoitteita, joiden avulla vähennetään ratkaisevasti köyhyttä ja eriarvoisuutta.

2.5.2.2 Sosiaaliturvajärjestelmissä on EU:n alueella ilmeisiä eroja. Jotkut näistä eroista johtuvat täysin erilaisista verotusjärjestelmistä ja verokilpailusta. Yritysverotus sekä osinkojen ja korkotulojen verotus ovat korkeita eräissä jäsenvaltioissa, alhaisia toisissa. Tasaverojärjestelmät ovat kasvattaneet jäsenvaltioiden välisiä eroja tuloverotuksessa ja verotuloissa. Sosiaalimenot ovat muutamissa maissa yli 30 prosenttia bkt:sta, muutamissa alhaisen tasaveron maissa taas alle 15 prosenttia bkt:sta. Kaikilla mailla on edessään ongelmia hyvinvointijärjestelmänsä tulevaisuuden turvaamisessa.

2.5.2.3 Entistä korkeatasoisempi koulutus, parempi ja kysyntämpi osaaminen ja tutkijoiden määrän lisääminen ovat keskeisiä edellytyksiä nykyistä vihreämmän eurooppalaisen teollisuuden kilpailukykyyn parantamiselle. Euroopan vihreän teollisuuden on otettava johtava asema innovoinnissa, tukeuduttava nykyistä kehittyneempään teknologiaan ja parannettava tuottavuuttaan ja lisäarvoaan. Tämän pitäisi synnyttää uusia ja entistä laadukkaampia työpaikkoja, vauhdittaa taloudellista ja sosiaalista kehitystä ja siten vähentää köyhyttä ja eriarvoisuutta.

2.5.2.4 On syytä soveltaa avointa koordinoitimenetelmää ja painottaa voimakkaasti EU-, jäsenvaltio- ja aluetason yhtäaikaista ja vuorovaikutteista toimintaa. Kansallisten parlamenttien, työmarkkinaosapuolten ja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan muiden toimijoiden osallistuminen jäsenvaltiotasolla auttaa ymmärtämään ja omaksumaan, mitkä ovat keskeiset ongelma-alueet ja mihin toimiin tulee ryhtyä.

2.5.2.5 Julkisten palveluiden tarjoajat ovat osa ratkaisua sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen koskevien ongelmien voittamiseksi ja meneillään olevan talous- ja rahoituskriisin selvittämiseksi, sillä niillä on tärkeä tehtävä hallitusten pyrkiessä vakauttamaan sekä talous että työmarkkinat. Julkinen sektori toimii taloudellisen kasvun katalysaattorina ja tarjoaa infrastruktuurin yksityisyritysten menestymiselle. Tästä syystä entistä parempien julkisten palvelujen (esim. koulutus, terveydenhuolto, sosiaalihuolto) tulisi olla kaikkien unionin kansalaisten etua ajatellen perusluonteisessa asemassa uudessa talouskasvua ja työllisyyttä edistävässä unionin strategiassa.

2.6 Taantumasuuntauksen kääntäminen

2.6.1 Nykyistä tehokkaammat yhtenäismarkkinat voisivat edistää EU:n keskipitkän aikavälin kehitystä ja auttaa nopeuttamaan elpymistä vallitsevasta talous- ja finanssikriisistä. Rakenneuudistusten tavoitteena olisi oltava vakaa ja kauaskantoinen elpyminen. Tarvittavaa sosiaalista tasapainoa unohtamatta rakenneuudistusten avulla olisi pyrittävä myös kääntämään nykyinen taantumasuuntaus ja välttämään EU:n tuotantomahdollisuuksien heikkenemisen jatkuminen. Osoitaisi erittäin suurta määrätietoisuutta ja suunnantajua, jos jäsenvaltiot saisivat luotua synergiaa ja päättäisivät vakaasti tehdä yhteistyötä ohjatakseen taloutensa takaisin kestäväen kehityksen tielle. Jäsenvaltioiden olisi oltava valmiita edistämään kysyntää sisämarkkinoilla ja palauttamaan kuluttajien ostovoima sitä mukaa kuin vallitsevan talous- ja finanssikriisin ja siihen liittyvän taantumien taltuttaminen etenee.

3. Yleistä

3.1 Käsillä olevassa lausunnossa yksilöidään ja tarkastellaan tiettyjä aloja, joilla yhtenäismarkkinat voisivat edistää Lissabonin toimintaohjelman toteuttamista vuoden 2010 jälkeen.

3.2 Sisämarkkinoiden koko

3.2.1 Tavarakauppa EU:n sisämarkkinoilla on lähes kaksinkertaista muun maailman kanssa käytävään kauppaan verrattuna, mikä ilmentää vuosia jatkuneita integrointipyrkimyksiä. (7) Tavaroiden yhtenäismarkkinoiden katsotaan tuovan vahvan kilpailuedun ja tarjoavan jäsenvaltioille hyvät lähtökohdat menestyä EU:n ulkopuolisilla markkinoilla ja luoda kansalaisilleen lisää hyvinvointia ja työpaikkoja. Lisäksi EU:n laajentumista harkitaan, ja sen myötä yhtenäismarkkinat kasvavat väistämättä.

3.3 Yhtenäismarkkinahankkeen jatkaminen ja toteuttaminen

3.3.1 Yhtenäismarkkinahanke on vielä ”keskenäinen”, mutta tietyt avainasiat vaativat pikaisia toimia. Yhtenäismarkkinasääntöjen asianmukaisella soveltamisella on ratkaiseva merkitys. Eri-laisten intressien on vastaisuudessa oltava tasapainossa ja johdonmukaisia keskenään. Lisäksi jäsenvaltioiden keskinäisen kilpailun olisi tähdittävä yhtenäismarkkinoilla siihen, että EU:n kuluttajille tarjotaan entistä parempaa laatua ja turvallisempia tuotteita parhain hinnoin ja teollisuudelle luodaan aiempaa vahvempi ja tehokkaampi perusta laajentaa ulkomaankauppaa. Tammiukuussa 2009 julkaistussa raportissa (8) yksilöidään sellaisia vuoden 1992 sisämarkkinoihin osatavoitteita, joita ei ole

(7) Sisämarkkinoiden tulostaulu, joulukuu 2008.

(8) *When will it really be 1992? – Specific Proposals for Completing the Internal Market* (Milloin vuosi 1992 todella tulee? – Konkreettisia ehdotuksia sisämarkkinoiden loppuun saattamiseksi), Alankomaiden työnantajaliitot VNO – NCW ja MKB (ks. http://www.eesc.europa.eu/smo/prism/moreinformation/literature/7/index_en.asp).

vielä saavutettu. Raportin mukaan nykyiset säädökset johtavat erilaisiin tulkintoihin, täytäntöönpanoeroihin ja yhdenmukaisuuden puutteeseen. Lisäksi siinä tuodaan esiin suuret hallintokustannukset ja esitetään, miten yritystoiminnan nykyiset esteet saataisiin poistettua kokonaan.

3.3.2 EU on esitellyt uuden mallin kaikkien ulkoisten kustannusten sisällyttämiseksi hintoihin kaikissa liikennemuodoissa. ETSK:lla on jo ollut tilaisuus ottaa asiaan kantaa (9), ja komitea toistaa näkemyksensä siitä, että toivottuun tulokseen päästään vain, jos sisällyttämisperiaatetta sovelletaan yhteismitallisesti kaikkialla, missä ulkoisia kustannuksia esiintyy. Neuvoston 23. lokakuuta 2009 päivätyissä päätelmissä korostaan muun muassa tarvetta soveltaa sisällyttämisperiaatetta oikean hinnoittelun varmistamiseksi ja kehoitetaan jäsenvaltioita tehostamaan keskustelua siitä, kuinka kustannustehokkaita taloudellisia välineitä voidaan parhaiten käyttää todellisten ympäristökustannusten ja -hyötyjen huomioimiseksi, ja määräämään ennakoitavan hinnan hiilidioksidipäästöille. Lisäksi neuvosto kehottaa komissiota uuden EU 2020 -strategian yhteydessä määrittelemään käytännön toimia ja kehittämään suuntaviivoja ekotehokkuuden parantamiseksi sekä esittämään kuluvan vuoden aikana kokonaisvaltaisen strategian ja toimintasuunnitelman ekoinnovoinnin edistämiseksi. Neuvosto odottaa komissiolta myös tulevaa eurooppalaista innovointisuunnitelmaa alan kilpailukykyisten ja yhdenmukaistettujen sisämarkkinoiden luomiseksi. Tällä hetkellä ulkoisia kustannuksia ei säilytetä yksittäisille liikennemuodoille eikä niiden käyttäjille. Tämä voi tuoda kilpailuetua sellaisille liikennemuodoille, jotka ovat aiheuttaneet yhteiskunnalle suuria kustannuksia. Kustannusten sisällyttäminen hintoihin poistaisi tällaiset kilpailuvääristymät, mikä merkitsisi siirtymistä ympäristöystävällisempiin liikennemuotoihin. Sisällyttämisperiaatteen soveltamista on tärkeä tehostaa, koska se saattaa myös saada aikaan muutoksia liikennealan tarjoaja- ja käyttäjäraakenteessa.

3.4 Palveluala

3.4.1 Palveluiden sisämarkkinoiden toiminnassa näyttää edelleen olevan heikkouksia. Tilanteen toivotaan paranevan palveludirektiivin tullessa voimaan tämän vuoden alussa. Rajatylittävät kysymykset ovat edelleen erittäin arkaluonteisia, erityisesti kun on kyse energia-, posti- ja rahoituspalveluista. Muutamissa kysymyksissä unionitason ratkaisut vaikuttavat mahdottomilta jäsenvaltioiden vastustuksen vuoksi. On syntynyt jännitteitä, ja protektionismi näyttää lisääntyvän. Hallitusten on syytä pidättäytyä tällaisista lyhytjännitteisistä ja lyhytnäköisistä toimista. Niiden tulee seurata tilannetta ja varmistaa, ettei edellä mainituilla aloilla heikennetä sosiaali-, laatu-, ympäristö- ja turvallisuusnormeja. ETSK kehottaa jäsenvaltioita antamaan hallintohenkilöstölle tarvittavaa koulutusta, jotta siirtymä sujuisi juoheasti, kun palveludirektiivi pannaan täytäntöön. Palvelualaa on lisäksi kehitettävä vastaamaan väestörakenteen muutosten aiheuttamiin haasteisiin, jotka ovat haaste myös yhtenäismarkkinoille – kun otetaan huomioon, että eräät sosiaalipalvelut eivät kuulu palveludirektiivin piiriin.

(9) EUVL C 317, 23.12.2009, s. 80 ja CESE 1947/2009, 17.12.2009 (asiakokonaisuus TEN/356).

3.5 Rahaliitto

3.5.1 Rahaliitto ja euron menestys ovat integraation syvenemisen ja sisäisten pääomamarkkinoiden vahvistumisen perusedellytys. Taantuma-aikoina sisämarkkinat ja euroalue ovat osoittaneet tuovansa yrityksille vakautta, sillä EU:n sisäinen kauppa vähenee vähemmän kuin EU:n ulkopuolelle suuntautuva kauppa. Tämä antaa viitteitä integraation etenemiseen liittyvistä mahdollisuuksista.

3.6 Euron ulkoiset vaikutukset

3.6.1 Kaupan arvioidaan lisääntyneen euron käyttöönoton jälkeen lähes 5 prosenttia. ⁽¹⁰⁾ Lisäksi markkinat hyötyvät erityisesti vallitsevaa taantumaa ajatellen myös euroalueen syvenemisestä, esimerkiksi makrotalouspolitiikkojen koordinoinnista, ulkoisesta edustuksesta ja rahoitusmarkkinoiden sääntelystä.

3.7 Neljän vapauden toteuttamista haittaavat rajoitukset

3.7.1 Vapaa liikkuvuus on auttanut vahvistamaan jäsenvaltioiden taloutta, sillä se lisää kilpailua ja tarjoaa kuluttajille laajemman valikoiman entistä laadukkaampia tuotteita edullisemmin hinnoin. Lisäksi siitä on apua EU:ssa toimivien yritysten kilpailussa kolmansien maiden markkinoilla. Työntekijöiden lähettämisestä annetun direktiivin täytäntöönpanomääräyksissä on kuitenkin todettu epäselvyyksiä, jotka johtavat epäreiluun kilpailuun yritysten kesken ja työntekijöiden oikeuksien laiminlyöntiin ja sosiaaliseen polkumyöntiin.

3.7.2 Työllisyyden suuntaviivoissa on viime vuosina keskitytty lähinnä työvoiman liikkuvuuteen keinona parantaa työmarkkinoiden rakennetta. Aktiivisten työmarkkinoiden periaatteiden edistäminen, työmarkkinaosapuolten ja hallitusten neuvottelemien joustoturvajärjestelmien soveltaminen, jatkuvaan koulutautumiseen motivointi, vakaiden, asianmukaisten ja kestävien sosiaaliturvajärjestelmien luominen, yhtäläisten mahdollisuuksien edistäminen, sukupuolten tasa-arvon takaaminen, työn sekä yksityis- ja perhe-elämän yhteensovittaminen ja kaikenlaisen syrjinnän poistaminen on välttämätöntä, jotta työmarkkinat voivat vaikuttaa nykyistä enemmän Lissabonin tavoitteiden saavuttamiseen.

3.8 Sääntelystä johtuvat rajoitukset

3.8.1 EU:n säädöksissä on 1980-luvulta lähtien keskitytty tavaroiden, palveluiden, työvoiman ja pääoman vapaaseen liikkuvuuteen. Sääntely-ympäristö, jossa yritykset toimivat, vaikuttaa ratkaisevasti niiden kilpailukykyyn sekä mahdollisuuksiin kasvaa ja luoda työpaikkoja. Säännöt voivat luoda reilua kilpailua, mutta niistä saattaa olla hyvälle liiketoimintaympäristölle myös haittaa.

Siksi säädöksiä on syytä tarkistaa ja yksinkertaistaa, jotta yritykset voivat mukautua nopeasti muutoksiin ja markkinat pysyvät oikeudenmukaisina ja suhteellisen turvallisina. Kaikkien 27 jäsenvaltion olisi ryhdyttävä koordinoituihin toimiin, jotta Euroopan markkinajärjestelmä saadaan tehokkaasti vakautettua. Toimet on toteutettava ripeästi, jotta pankit saadaan taas keskittymään ydinosaamiseensa eli huolehtimaan reaaliatalouden likviditeetistä hyödyntämällä talouden piirissä säästöistä kertyviä varoja ja jättämään riskialtiimmat ja spekulatiivisemmat rahoitusmarkkinatoimet niihin erikoistuneille erillisille toimijoille.

3.8.2 Yhtenäismarkkinoilla on viimeksi kuluneiden viiden vuoden aikana toteutettu huomattavia parannuksia tavaroiden ja palveluiden vapaata liikkuvuutta sääntelevän lainsäädännön avulla. Parannukset ovat pääosin vastavuoroista tunnustamista koskevan asetuksen ansiota, sillä siinä säädetään yhteisistä teknisistä säännöistä, jotka vähentävät ylimääräisiä hallinto- ja tuotantokustannuksia. Myös tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvästä akkreditoinnista ja markkinaavalvonnasta annettu asetus on periaatteessa vaikuttanut myönteisesti vapaaseen liikkuvuuteen, sillä se parantaa standardeja kuluttajien etujen mukaisesti ja lisää myytävien tavaroiden turvallisuutta.

3.8.3 On tärkeää saada aikaan yhdenmukaistetut standardit tavaroiden, palveluiden, työvoiman ja pääoman liikkuvuuden vapautuessa. Täysin toimivien yhtenäismarkkinoiden tiellä on edelleen tiettyjä rajoituksia.

3.8.4 Euroopan komissio on jo perustanut verkostoja, joiden tulisi toimia kaikissa jäsenvaltioissa ja joilla tulisi olla riittävät resurssit tehtäviensä hoitamiseen. ETSK tarkoittaa tässä yhteydessä erityisesti sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmää (IMI), muita kuin elintarvikkeita koskevaa nopeaa hälytysjärjestelmää (RAPEX), elintarvikkeita ja rehuja koskevaa nopeaa hälytysjärjestelmää (RASFF) sekä sisämarkkinoiden ongelmanratkaisuverkkoa (SOLVIT). Nämä välineet mahdollistavat EU:n kansalaisten etujen mukaisen tiedotuksen ja suojan ja takaavat yhtenäismarkkinasääntöjen entistä juoheamman toimivuuden ja seurannan. Yleisesti ottaen suuren yleisön tietoisuuden lisäämisen pitäisi helpottaa yhtenäismarkkinoiden vahvistamiseen tähtäävien hyödyllisten uudistusten täytäntöönpanoa.

3.9 Ympäristöä koskevat ulkoisvaikutukset

3.9.1 Keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä EU:sta on ”yhteisönä tultava energiaa ja luonnonvaroja kaikkein tehokkaimmin hyödyntävä talousalue” ja ilmastopolitiikassa on pyrittävä kestävyysteen. Kaikki energiansäästömahdollisuudet on tutkittava, ja paikallisia, uusiutuvia ja alueellisia rakenteita on hyödynnettävä. Energia- ja resurssitehokkuuden parantamisesta tulee yksi uuden strategian keskeisistä elementeistä.

3.9.2 Nykyistä kestävämpi talouskehitys edellyttää sitä, että yhteyttä EU:n ulkoiseen toimintaan vahvistetaan, jotta voidaan vaikuttaa globalisaation kehitykseen ja edistää kansainvälistä strategista lähentymistä kestävästä kehityksestä hyväksi.

⁽¹⁰⁾ *Study on the Impact of the Euro on Trade and Foreign Direct Investment* (Tutkimus euron vaikutuksista kauppaan ja suoriin ulkomaisiin investointeihin), http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication12590_en.pdf.

3.9.3 Tämän vuoksi EU:n on kansainvälisissä neuvotteluissa puhuttava itsepintaisesti ja johdonmukaisesti yhdellä äänellä, jotta tavaramarkkinat voisivat osaltaan entistä tehokkaammin edistää Lissabonin tavoitteiden saavuttamista.

3.9.4 Investointeja energiakysymysten ja ilmastonmuutoksen tutkimukseen on lisättävä. EU:ssa tehtävien teollisuusinvestointien tulisi tulevaisuudessa perustua strategiseen energiapolitiikkaan, jota tuetaan EU:n ja muiden maiden kahdenvälisin sopimuksin. Myös uuden vähähilisen, älykkään ja hajautetun energiainfrastruktuurin kehittäminen on tärkeää.

3.10 Energiatuotteiden ja perushyödykkeiden toimitusvarmuus

3.10.1 On välttämätöntä, että EU:n talouden mahdollisuus saada energiaa ja perushyödykkeitä keskeytyksettä on turvattu. Tämä merkitsee sitä, että EU:n olisi tältä osin saavutettava yhä parempi omavaraisuusaste.

3.10.2 Energia- ja hyödykehintojen vaihdellessa voimakkaasti viime vuosina euro on tarjonnut suojaa rahoitusmarkkinoiden häiriöiltä. Lisäksi vahva euro lievitti kansainvälisten elintarvike- ja energiemarkkinoiden voimakkaasta kysynnästä johtuneiden hintapiikkien vaikutuksia kaksi vuotta sitten.

3.10.3 Myös pääomamarkkinoiden avoimuus erityisesti jäsenvaltioiden kesken on tärkeää. Avoimuutta olisi edistettävä energiakaupan rahoittamiseksi ja energia-alan investointien lisäämiseksi.

3.10.4 EU:n sisäisistä energiamaarkkinoista on syytä kehittää todella yhtenäinen järjestelmä, joka toimii yhdenmukaisesti, on kaikilta osin yhteenliitettävä ja yhteentoimiva ja takaa reilun kilpailun ja kuluttajien oikeuksien ja etujen turvaamisen. EU:n kilpailupolitiikan ja jäsenvaltioiden sääntelyviranomaisten vahvistamisen ja yleishyödyllisiä palveluja koskevan politiikan avulla kuluttajille voitaisiin taata asianmukainen, varma ja keskeytyksetön energiansaanti kestävän ja kohtuuhintaisen energialähteiden yhdistelmän pohjalta.

3.11 Liikenne- ja viestintäinfrastruktuuri

3.11.1 Globalisoituvassa ympäristössä liikenne on ratkaiseva tekijä yhtenäismarkkinoiden moitteettoman toiminnan kannalta. Se edistää rajatylittävää yhteistyötä ja kauppavaihtoa jäsenvaltioiden kesken. Tehokkaat liikennejärjestelmät mahdollistavat taloudellisen tehokkuuden, koska saatavilla on laajempi valikoima tavaroita kilpailukykyisin hinnoin. Euroopan sisäinen rautatievierkosto on tehokas ja ympäristöä säästävä rahdinkuljetusvaihtoehto. Maantiliikenne taas aiheuttaa enemmän päästöjä.

3.11.2 Myös vuosien 2009–2018 meriliikennestrategia edistää kestävästä talouskehitystä. Lyhyen matkan ja kansainvälisen kaupparenkulun alusmäärien kasvaessa on kuitenkin puuttavaa ilmastonmuutoskysymyksiin ja muihin ympäristöongelmiin.

3.11.3 EU:n liikennejärjestelmän muutosten odotetaan vähentävän infrastruktuurin ruuhkautumista ja samalla helpottavan EU:n talouden sopeutumista globalisaation haasteisiin. Tehokas liikennejärjestelmä lisää liiketoiminta- ja työllistymismahdollisuuksia sekä takaa pitkän aikavälin kilpailukyvyyn EU:ssa ja sen ulkopuolella. Lisäksi liikenne edistää innovointia ja talouskasvua.

3.11.4 Jäsenmaiden välisiä yhteentoimivuus- ja yhteenliitettävyysskysymyksiä tarkasteltaessa on kiinnitettävä huomiota etenkin energiaverkkoihin ja kaikkien kansalaisten mahdollisuuteen saada laajakaistainen internetyhteys. Nämä näkökohdat ovat tärkeitä erityisesti syrjäisten alueiden kannalta.

3.11.5 Syrjäiset alueet ovat edelleen huomattavasti muita huonommassa asemassa, kun on kyse lentoliikennepalveluista. EU:n olisi lähestyttävä ongelmaa uudella tavalla ja pyrittävä tarjoamaan syrjäisten alueiden asukkaille vastaavanlaisia palveluita kuin manereurooppalaisilla on käytettävissään.

3.12 Kilpailukyky yhtenäismarkkinoilla

3.12.1 Lissabonin strategia on onnistunut melko hyvin muutamilla tavaramarkkinoiden osa-alueilla. Euroopan yhtenäismarkkinat ovat helpottaneet tavarakauppaa, ja kuluttajat voivat nauttia huomattavasti aiempaa laajemmasta tavaravaliokimasta ja erittäin kilpailukykyisistä hinnoista. Markkinoilla tarvitaan kuitenkin reilua kilpailua, ja se tulisi taata tehokkaan kansallisen valvonnan avulla jäsenvaltioiden yhteistyön pohjalta.

3.12.2 Jäsenvaltio- ja unionitason sitoumusten toteuttamisessa näyttää kuitenkin olevan eroja. Kun kansainvälinen kilpailu tavaroista ja palveluista lisääntyy, kilpailukyvyyn parantaminen EU:n tasolla on yhä kiireellisempää. On olemassa vahvaa näyttöä siitä, että tutkimus- ja kehitystoimien parempi koordinaatio pk-yritysten ryhmittymien ja suurten yritysten kesken parantaa kilpailukykyä myös sisämarkkinoiden ulkopuolella.

3.12.3 On myös tärkeää huomata, että talous- ja rahaliiton perustaminen on osaltaan parantanut EU:n markkinoiden kilpailukykyä, koska rajatylittävän toiminnan kustannukset ovat pienentyneet ja niiden avoimuus on parantunut. Tämä on helpottanut uusien yritysten pääsyä EU:n markkinoille, ja toisaalta tehottomimmat yritykset on lopetettu tai vallattu. Sisämarkkinoiden joustavuudessa ja työvoiman liikkuvuudessa on kuitenkin edelleen parantamisen varaa. Itse asiassa kaikkien markkinoiden suurimmaksi heikkoudeksi on todettu se, että yhtenäismarkkinoilla on edelleen sisäisiä esteitä, joiden poistaminen on välttämätöntä.

3.13 Yhtenäismarkkinoiden ulkoinen ulottuvuus

3.13.1 EU:n avoimuus muuta maailmaa kohtaan on edistänyt unionin vaurastumista. Näin ollen on unionin omien intressien mukaistaa kehittää ulkoista toimintaohjelmaa kansalaisten etujen suojelemiseksi ja ajamiseksi. Tulevassa politiikassa olisi irtauduttava sisäänpäinsuuntautuneisuudesta, joka on leimannut toimintaa vuonna 1957 allekirjoitetusta Rooman sopimuksesta lähtien. EU:n olisi nyt pikemminkin suunnattava katseensa globalisoituaan talouteen ja pyrittävä määrätietoisesti osallistumaan siihen täysipainoisesti. Samalla olisi otettava huomioon painopisteen siirtyminen kohti Aasiaa ja nopeasti kehittyvän talouden maita, erityisesti ns. BRIC-maita eli Brasiliaa, Venäjää, Intiaa ja Kiinaa. Lisäksi EU:n olisi kehitettävä taloudellista yhteistyötä naapurimaidensa kanssa Euroopan naapurisuuspolitiikan, esimerkiksi itäisen kumppanuuden ja Välimeren unionin, puitteissa vapaakauppa-alueen laajentamiseksi. Tällaisten kumppanuusjärjestelyjen ehtona olisi oltava vapaiden markkinoiden periaatteiden noudattaminen. Samaan aikaan on ratkaisevan tärkeää syventää ja täydentää sisämarkkinoita, jos EU haluaa säilyttää johtavan asemansa maailmanmarkkinoilla.

3.13.2 EU:lla on myös velvollisuus etsiä ratkaisua maailmanlaajuisiin ongelmiin ja auttaa määrittelemään globalisaation tahti ja henki. EU on seurannut muita keskeisiä kaupparyhmittymiä pyrkien kaupan vapauttamiseen maailmanlaajuisilla tavara- ja palvelumarkkinoilla. Se neuvottelee parhaillaan kahdenvälisistä vapaakauppasopimuksista Korean, ASEANin ja Intian kanssa, ja transatlanttisessa talousneuvostossa on saavutettu ilahduttavaa edistystä. Tämä strategia kuvastaa osittain sitä, ettei uskota, että Dohan neuvottelukierros saataisiin onnistuneesti päätökseen lähiaikoina. Itse asiassa tällainen kahdenvälisyys saattaa vesittää monenvälisten kauppaneuvottelujen tarkoituksen kokonaan. Kansainvälisiä markkinoita avattaessa on syytä pitää kiinni poliittisesti perustellusta vastavuoroisuuden periaatteesta, ja Dohan kierroksen päätökseen saattamisen olisi edelleen oltava ensisijainen tavoite. ETSK kehottaa Euroopan komissiota ja jäsenvaltioiden hallitusten päämiehiä vaatimaan kaupan vapauttamisesta käytävissä neuvotteluissa unionin ulkopuolisten valtioiden hallituksilta ihmisoikeuksien ja ILO:n yleissopimusten kunnioittamista sekä luonnonvarojen, taloudellisten resurssien ja kulttuurivarojen suojelemista.

3.13.3 On toivottavaa ja todellakin jo korkea aika ottaa EU:ssa käyttöön yksi ainoa yhtenäistä suojaa tarjoava yhteisöpatentti. Teollis- ja tekijänoikeuksien tuntuva vahvistaminen on välttämätöntä, ja merkituotteiden laittomien jäljennösten kauppaa on torjuttava tehokkaasti. ⁽¹⁾

3.13.4 Ilmoitukset kolmansista maista tuoduista ala-arvoisista elintarvikkeista ja leluista ovat viime vuosina korostaneet markkinoiden tehokkaan seurannan ja valvonnan puutetta EU:ssa. Koska tavaroiden tuontia kolmansista maista ei valvota kunnolla, EU:n kansalaiset saattavat altistua terveysvaaroille ja tarjolla on huonolaatuista tavaraa, joka ei vastaa standardeja. Tämä myös vääristää markkinoiden kilpailua ja voi vaikuttaa kielteisesti tuleviin investointeihin ja työllisyyteen Euroopassa.

3.13.5 Yhtenä keinona suojella EU:n kuluttajia kolmansista maista tuotavilta tavaroilta ja palveluilta, jotka eivät vastaa teknisiä, sosiaalisia ja ympäristöstandardeja ja joiden yhteydessä ei ole noudatettu asianmukaisia työehtoja, olisi harkittava määrätietoisuuden yhteisen strategian soveltamista. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että maat, joiden kanssa niillä on kauppajärjestelyjä, noudattavat ILO:n, YK:n ja sen erityisjärjestöjen sekä muiden kansainvälisten elinten yleissopimuksia, joissa määrätään yksilön oikeuksista, järjestäytymisvapaudesta sekä työntekijöiden järjestäytymisoikeudesta ja kollektiivisesta neuvottelu-oikeudesta ja kielletään lapsi- ja pakkotyövoiman käyttö.

3.13.6 Vallitseva kriisi on osoittanut, että maiden keskinäinen riippuvuus maailmanlaajuisilla rahoitus- ja kauppamarkkinoilla on lisääntynyt. Maailman rahoitusjärjestelmiä on vahvistettava säännöin, joilla lisätään varovaisuutta ja parannetaan valvontaviranomaisten ja keskuspankkien välistä koordinoitua ja yhteydenpitoa ja joilla paitsi lisätään avoimuutta myös tiukennetaan huumekauppaa, laittomaan asekauppaa ja muuhun rikolliseen toimintaan liittyvän rahan pesun ja liikkeiden valvontaa.

3.13.7 Tässä yhteydessä EU:n ulkopuolisten maiden olisi otettava esimerkiksi EU:n sosiaalisen vuoropuhelun mallista, ja ETSK:n olisi lisättävä ponnistelujaan mallin edistämiseksi.

3.14 Sosiaalinen ulottuvuus

3.14.1 Sisämarkkinoiden kehittäminen edellyttää EU:n kansalaisten hyväksyntää. Sisämarkkinoiden sosiaalinen ulottuvuus on nyt vahvistunut, kun perusoikeuskirja on sisällytetty Lissabonin sopimukseen. Tämä vahvistanee järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan tärkeää asemaa sisämarkkinoiden kehittämisessä.

3.14.2 Vuoden 2010 jälkeisen EU-strategian olisi edistettävä entistä oikeudenmukaisemman ja oikeudentuntoisemman yhteiskunnan aikaansaamista. Tavoitteen saavuttamiseksi EU:n olisi vaalittava ja kehitettävä yhteiskuntamalliaan yhdenmukaisen kehityspolitiikan mukaisesti. Kaikkien jäsenvaltioiden olisi sopeuduttava globalisaatioon ja tekniseen muutokseen parantamalla jatko- ja täydennyskoulutuksen laatua ja saatavuutta. Vallitsevaa kriisiä olisi hyödynnettävä siten, että kannustetaan ihmisiä parantamaan osaamistaan, jotta saataisiin työvoima valmistautumaan tulevaisuutta varten. Työttömille olisi annettava mahdollisuus kouluttautua uudestaan ja osallistua sellaisiin koulutusohjelmiin, myös korkeakoulutason ohjelmiin, jotka yhtäältä tarjoavat heille mahdollisuuden päästä takaisin työmarkkinoille ja saada töitä aiempaa paremmin ehdoin ja toisaalta kannustavat heidän työnantajiaan investoimaan uudenlaiseen markkinakysyntään, jota teknologian lisääntymisen odotetaan luovan lähivuosina. Euroopan globalisaatorahastoa ja Euroopan sosiaalirahastoa olisi hyödynnettävä nykyistä paremmin, ja niitä olisi mukautettava, jotta niiden avulla voitaisiin vastata tämän tyyppisiin sisämarkkinoiden haasteisiin. Talouskriisin seurausten vuoksi olisi kiireesti harkittava erityisesti köyhyyden torjuntaan tähtäävien ohjelmien tarkistamista.

⁽¹⁾ EYVL C 116, 28.4.1999, s. 35, ja EYVL C 221, 7.8.2001, s. 20.

4. Päätelmät

4.1 EU:n on vallitsevan kriisin vuoksi mukautettava Lissabonin strategian mukaisia keskipitkän ja pitkän aikavälin toimenpiteitä. Unionin rakenneuudistusohjelmaan on lisättävä lyhyen aikavälin toimia, ja samalla on jatkettava investointeja tulevaisuuteen. Tavoite voitaisiin saavuttaa lähinnä lisäämällä tutkimus-, kehittämis-, innovointi- ja koulutusinvestointeja, kannustamalla aktiivisesti jäsenvaltioiden väliseen taitotiedonvaihtoon ja

tukemalla yrityksiä (erityisesti pk-yrityksiä) avaamalla niille mahdollisuuksia vaikuttaa nykyistä dynaamisempien yhtenäismarkkinoiden luomiseen. Myös toimet talouden ”viherryttämiseksi” ovat tärkeä keino luoda uusia työpaikkoja ja tekniikoita sekä turvata vaihtoehtoihin lähteisiin perustuva energiahuolto ja ympäristötoimittajien saavuttaminen. Tämä voitaisiin toteuttaa vahvistamalla eurooppalaista hallintotapaa EU:n kollektiivisen ulottuvuuden parantamiseksi sekä kaksinkertaisen työn ja resurssien käytön välttämiseksi.

Bryssel 17. helmikuuta 2010

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Mario SEPI*

LIITE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausuntoon

Lausuntoa käsiteltäessä hylättiin seuraavat muutosehdotukset, jotka saivat tuekseen vähintään neljänneksen annetuista äänistä (työjärjestyksen 54 artiklan 3 kohta):

Kohta 1.2, kahdeksas, yhdeksäs ja kymmenes luetelmakohta

- ”Erityisesti on tärkeää, että palveludirektiivi pannaan kaikissa jäsenvaltioissa täytäntöön täysin yhtenäismarkkinoiden hengen ja sääntöjen mukaisesti. Keskeinen ongelma tässä yhteydessä on se, että muutamien viime laajentumiskierroksella EU:hun liittyneiden jäsenvaltioiden työntekijät eivät vielä voi liikkua unionissa vapaasti. Työntekijöiden lähettämistä annetun direktiivin tavoitteen saavuttaminen, eli yritysten välinen rehti kilpailu, ja työntekijöiden oikeuksien kunnioittaminen, ja sosiaalisen polkumyynnin torjunta, edellyttää säästöjen asianmukaisen soveltamisen tehokasta valvontaa.
- Yksi yhtenäismarkkinoiden ja EU:n ongelmista on, että palkoista ja työoloista on tullut kilpailutekijä. Palkat ja työolot vaihtelevat suuresti eri maissa ja myös eri alueilla, ja sen vuoksi ne ovat kilpailutekijöitä. Kansainvälisen työjärjestön ILO:n yleissopimukseen perustuvien Työmarkkinastandardien turvaamisen merkitys tulee korostumaan, ja niiden tulee olla osa uutta EU 2020 -strategiaa.
- Yhtenäismarkkinat edistävät pitkiä kuljetuksia, mikä on ristiriidassa ympäristöpolitiikkaan ja kestäväan kehitykseen kohdistuvien odotusten kanssa. Kaupan lisääntyminen yhtenäismarkkinoilla johtaa pitkien kuljetusten yleistymiseen. Sen vuoksi on tärkeää ottaa huomioon liikenteen vaikutus ympäristöön ja kestäväan kehitykseen määriteltäessä EU 2020 -strategiaan kuuluvaa liikennepolitiikkaa.”

Perustelu

Polkumyynti-sanaa käytetään nykyisin yleensä vain kansainvälisen kauppaoikeuden yhteydessä, jossa polkumyynti määritellään yhdessä maassa toimivan valmistajan toiminnaksi silloin, kun tuotetta viedään toiseen maahan hintaan, joka on kotimarkkinoilla veloittavaa hintaa tai tuotantokustannuksia alempi. Termiä ”sosiaalinen polkumyynti” käytetään näin ollen väärin edellä mainitussa tapauksessa työntekijöiden lähettämistä annetun direktiivin yhteydessä, koska toiseen jäsenvaltioon tuotteita ja palveluja tarjoava (yleensä taloudellisesti heikommin kehittyneestä jäsenvaltiosta peräisin oleva) yritys ei tee sitä kustannukset alittavaan hintaan. Termin ”sosiaalinen polkumyynti” käyttäminen uusia jäsenvaltioita vastaan on loukkaavaa ja sitä tuleekin välttää.

Palkkojen ja työolojen erojen esittäminen yhtenäismarkkinoiden ongelmana on ristiriitaista, koska palkat ovat aina osa yritysten välistä kilpailua, joka on vapaan markkinatalouden perusta ja hyödyllistä kuluttajille. Puhuttaessa työmarkkinastandardien turvaamisesta on osoitettava, millaiset standardit pitäisi turvata. Useimmat jäsenvaltiot ovat allekirjoittaneet ILO:n yleissopimukset, joissa kyseiset standardit määritellään.

Yhtenäismarkkinoiden syyttäminen haitallisen liikenteen lisääntymisestä on yksipuolista. Samoin voitaisiin syyttää ihmisten vapaata liikkuvuutta ympäristökuormituksen lisääntymisestä. Ympäristöön ja kestäväan kehitykseen liittyvät näkökohdat on otettava huomioon EU 2020 -strategiaa määriteltäessä.

Äänestystulos

Puolesta: 93

Vastaa: 131

Pidätty: 8

Kohta 3.7.1

”Vapaa liikkuvuus on auttanut vahvistamaan jäsenvaltioiden taloutta, sillä se lisää kilpailua ja tarjoaa kuluttajille laajemman valikoiman entistä laadukkaampia tuotteita edullisemmin hinnoin. Lisäksi siitä on apua EU:ssa toimivien yritysten kilpailemassa kolmansien maiden markkinoilla. Muutamien viime laajentumiskierroksella EU:hun liittyneiden jäsenvaltioiden työntekijät eivät kuitenkaan vielä voi liikkua unionissa vapaasti. Työntekijöiden lähettämistä annetun direktiivin tavoitteen saavuttaminen, eli yritysten välinen rehti kilpailu ja työntekijöiden oikeuksien kunnioittaminen, edellyttää säästöjen asianmukaisen soveltamisen tehokasta valvontaa. Työntekijöiden lähettämistä annetun direktiivin täytäntöönpanomääräyksissä on kuitenkin todettu epäselyyksiä, jotka johtavat epäriiluun kilpailuun yritysten kesken ja työntekijöiden oikeuksien laiminlyöntiin ja sosiaaliseen polkumyyntiin.”

Perustelu

Sisämarkkinoilla on edelleen rajoituksia työntekijöiden vapaalle liikkuvuudelle, vaikka on osoittautunut, että rajoitusten poistaminen ei heikentänyt työmarkkinatilannetta rajoitukset poistaneissa maissa.

Polkumyynti-sanaa käytetään nykyisin yleensä vain kansainvälisen kauppaoikeuden yhteydessä, jossa polkumyynti määritellään yhdessä maassa toimivan valmistajan toiminnaksi silloin, kun tuotetta viedään toiseen maahan hintaan, joka on kotimarkkinoilla veitettävää hintaa tai tuotantokustannuksia alempi. Termiä "sosiaalinen polkumyynti" käytetään näin ollen väärin edellä mainitussa tapauksessa työntekijöiden lähettämistä annetun direktiivin yhteydessä, koska toiseen jäsenvaltioon tuotteita ja palveluja tarjoava (yleensä taloudellisesti heikommin kehittyneestä jäsenvaltiosta peräisin oleva) yritys ei tee sitä kustannukset alittavaan hintaan. Termin "sosiaalinen polkumyynti" käyttäminen uusia jäsenvaltioita vastaan on loukkaavaa ja sitä tuleekin välttää.

Äänestystulos

Muutosehdotus 5 (kohtaan 3.7.1) oli sidoksissa muutosehdotukseen 3 (kohdan 1.2 kahdeksas, yhdeksäs ja kymmenes luetelmakohta) ja siis hylättiin siitä äänestettäessä.

Kohta 3.8.1

*"EU:n säädöksissä on 1980-luvulta lähtien keskitytty tavaroiden, palveluiden, työvoiman ja pääoman vapaaseen liikkuvuuteen. Sääntely-ympäristö, jossa yritykset toimivat, vaikuttaa ratkaisevasti niiden kilpailukykyyn sekä mahdollisuuksiin kasvaa ja luoda työpaikkoja. Sääntö-
not voivat luoda reilua kilpailua, mutta niistä saattaa olla hyvälle liiketoimintaympäristölle myös haittaa. Siksi säädöksiä on syytä tarkistaa ja yksinkertaistaa, jotta yritykset voivat mukautua nopeasti muutoksiin ja markkinat pysyvät oikeudenmukaisina ja suhteellisen turvallisina. Kaikkien 27 jäsenvaltion olisi ryhdyttävä koordinoituihin toimiin, jotta Euroopan markkinajärjestelmä saadaan tehokkaasti vakautettua. ETSK suosittaa, että pankkiala keskittyy yritysten rahoittamiseen ja jättää rahoitusmarkkinoilla toteutettavat spekulatiivisemmat toimet tämältyyppisiin toimiin erikoistuneille toimijoille. Toimet on toteutettava ripeästi, jotta pankit saadaan taas keskittymään ydinosaamiseensa eli huolehtimaan reaalityalouden likviditeetistä hyödyntämällä talouden piirissä säästöistä kertyviä varoja ja jättämään riskialttiimmat ja spekulatiivisemmat rahoitusmarkkinatoimet niihin erikoistuneille erillisille toimijoille."*

Perustelu

Poistettavaksi ehdotettavan virkkeen alkuosa ei ole realistinen. Mihin toimiin voidaan ryhtyä? Jos ei selitetä, mitä nämä toimet ovat, on parempi olla viittaamatta niihin sekaannusten ja epävarmuuden välttämiseksi. Lisäksi tämänhetkinen ongelma eivät ole rahoituslähteet vaan luottamus reaalityalouteen.

Mielestäni kohdassa 1.6 selvitetään täydellisesti tämänhetkiset rahoitusongelmat ja niiden ratkaisut.

Äänestystulos

Puolesta: 82

Vastaan: 127

Pidättyi: 19